

EĞİTİMDE EZBER YÖNTEMİNİN YERİ KONUSUNDA YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ADMINISTRATORS' AND TEACHERS' CONCEPTIONS ON THE PLACE OF ROTE LEARNING METHOD IN EDUCATION

Rafet KAYRETLİ* ve Ertuğrul ORAL**

Özet: Bu araştırmada, yönetici ve öğretmenlerin, ezber yöntemi ile ilgili düşünceleri, yaklaşımları, ezber yöntemini nasıl uyguladıkları incelenmiştir. Eğitim öğretimde ezber yönteminin öğrenmeye katkı düzeyi, hangi durumlarda kullanıldığı, diğer yöntemlerle nasıl kullanılabileceği, yönetici ve öğretmenlere katkısını belirlemek amacıyla, bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Konuyla ilgili, yurt içinden akademik araştırmalara ve yurt dışında uygulanan öğrenme yöntemlerine dair yayınlara yer verilmiştir. İstanbul ili evreni olarak kabul edilmiş, bu evreni temsil etmesi için Gaziosmanpaşa ilçesinde görevde on (10) yılını dolduran 46 yönetici ve öğretmen örnekleme alınmış olup yarı yapılandırılmış görüşme (mülâkat) yapılmıştır. Elde edilen bulguların analizleri sonucunda eğitimde ezberin yeri olduğuna dair anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Ezberin, bireysel olduğu, hem sözel hem sayısal alanlarda uygulamaya dönük olarak kullanıldığında öğrenci başarısına katkısının olduğu anlaşılmıştır. Eğitimcilerin, ezber yöntemini diğer öğrenme yöntemleriyle eşgüdümlü olarak kullanabileceği, uygun şartlara göre akademik ve sosyal hayatta ezberin uygulanabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ezber, Eğitim, Öğrenme, Beyin, Zekâ, Hafıza, Birey, Öğretmen, Yönetici

---

* İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, kayretli@hotmail.com

** İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, ertugrul.oral@izu.edu.tr

Abstract: In this study, the implementation of the ideas that relates to the method of memorization, attitudes by school administration have been studied. Contribution level of memorization method in learning in which cases is used, how to use with other methods, in order to determine the contribution of memorization method to the teachers and administrators. We have been used scanning model and studied existing model. We referred to local academic studies and international publications about learning technics. Istanbul was taken as an universe and Gaziosmanpasa was taken as its province as it is representing it. Fourty six administrators and teachers who have completed ten years in education were taken as samples and were interviewed. As a result of the research We got significant results that show memorization method has a role in learning. We understood that memorization method is an individual method and has contribution in learning of numerical and oral lessons. Finally as a result, memorization method with other learning methods can be used as partial or simultaneously depends on subject, location, time of memorization can be applied in academic and social life.

Key words: Memorization, Education, Learning, Brain, Intelligence, Memory, Individuals, Teachers, Administrators

Giriş¹

21. yüzyıl insanlık tarihinin en hızlı gelişmelere ve değişimlere şahit olduğu bir dönemdir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye ulaşmanın çok kolay olduğu bu dönemde dahi, insanlık için eğitim ve öğretim vazgeçilmez özelliğini korumaktadır. Geleneksel uygulamaların yanı sıra yeni yöntem ve tekniklerle daha nitelikli fertler yetiştirmek için çok renkli çok yönlü eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. Buna rağmen, hâlâ eğitim ve öğretimde istenilen seviye ulaşılamamıştır.

Eğitim öğretim çalışmalarında birçok yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Şüphesiz ki bu yöntem ve tekniklerin en kadim olanı “ezber yöntemi/uygulamalarıdır. Günlük hayatımızda ezberin önemli bir yeri bulunmaktadır: İsimler, şehirler, adres ve telefon bilgileri; ibadet uygulamalarındaki okunan dualar, müzisyenlerin sahne performansı, tiyatral oyunlar vb. Ezber, adeta sosyal hayatın en önemli unsuru olmuştur.

Modern eğitim yaklaşımlarını savunanlar tarafından geleneksel uygulamalara, özellikle ezber yöntemine karşı adeta savaş açılmış, ezber yönteminin sorgulamayan, üretmeyen bireyler yetiştirdiği iddia edilmiştir. Elbette ki bunda ezber yönteminin tam olarak ne olduğu, beynin nasıl çalıştığı, hafızanın ne işe yaradığına dair eksik bilgi ve art niyetli bir bakış açısıyla yapılan yaklaşımlar ve yönlendirmeler etkili olmuştur. Hâlbuki ezber sadece öğrencileri ve eğitimi değil tüm toplumu ilgilendiren bir özelliğe sahiptir. Bu açıdan bakıldığında ezberin insan için ne kadar önemli olduğu görülmektedir.

Öğrenmenin, kişiden kişiye farklılık gösteren, karmaşık bir süreç olduğu bilinmektedir. Öğrenmenin birçok yönü ve etkene sahiptir. Bireysel farklılıklar, zekâ, hafıza, beyin vb. Peki, bütün yönleriyle keşfedilememiş olan beyinde öğrenme nasıl meydana gelmektedir? Bütün yaşam faaliyetlerini düzenleyen, organize eden, uygulayan beyin nedir; nasıl çalışır?

İnsanın en önemli organı şüphesiz beyindir. Beyindeki sinir hücreleri dışarıdan gelen mesajı sinaptik bağlantı şeklinde kaydetmektedir. Beyin, vücut ağırlığının %2'sini teşkil eder, aldığımız oksijenin %25'ini kullanmaktadır. İnsan beyinde 100 milyardan fazla hücre olduğu düşünülmektedir. Prof. Manfred Spritzer'in tespitlerine göre ise beyin, 100-120 milyon nöron ve nöronlar arası trilyonlarca sinaptik bağlantı kurma yeteneğine sahiptir (Kavaklı, Saygılı, Akben, 2011; s.12, s.29, s.143).

1 Bu makale İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında “Eğitimde Ezberin Yeri Yönetici ve Öğretmen Görüşleri” adlı tezin bir kısmına dayanılarak hazırlanmıştır. Tez danışmanım, değerli hocam Yard. Doç Dr. Ertuğrul ORAL'a teşekkür ederim.

Beynin sınırlarını çizmek imkânsız görünmektedir. Beyni tanıyabilmek için elbette bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgi elde etmek öğrenmeye bağlıdır. Öğrenme ise beyinde gerçekleşmektedir.

İnsanın diğer varlıklardan ayıran en temel özelliği akıl sahibi olmasıdır. Akıl, genellikle insanların zekâ düzeyini ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Akıl; düşünme, anlama, kavrama, idrak etme, karar verme ve önlem alma yetenekleridir. Akıl aynı zamanda muhakeme ve bilgi elde etme gücü olarak da tanımlanabilir. Dünden bugüne insanlığın sahip olduğu değerler aklın ürünüdür. Akıl üretken bir yapıya sahiptir. Zekâ, gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamıdır. Akıl sabit değil, aksine insan hayatının sonuna kadar artabilen ve gelişebilen bir yetenektir. Akıl, makine, bilgisayar, yazılım veya başka bir yolla taklit edilemez, hayvanlar ne kadar terbiye edilirse edilsin akıl transfer edilmez. Her insan doğuştan belirli bir zekâyâ sahiptir. Zekâ belirli bir konuda çalışılarak, öğretilerek, eğitilerek edinilen bilgi ve birikimlerle, deneyimlere dayalı becerilerle geliştirilebilir. Âni olarak gelişen bir olaya uyum sağlayabilme, amaca uygun hareket etme, çevreye uyum sağlayabilme, anlama, çözümlenme, öğrenme, beş duyunun, dikkatin ve düşüncenin yoğunlaştırılması zekâ ile gerçekleştirilebilmektedir (Elmas, 2003; Akt: Şahin, 2007; s. 1).

Duygusal (EQ) zekâ sahiplerinin gayret, azim, fedakârlık, kendine ait değerler ve iletişim becerilerini iyi kullanması başarıya etki etmektedir. “Duygusal zekâ kavramı, kişinin zeki olması için sadece sayısal yeteneklerin yeterli olmadığını, bunun yanında bazı duygusal becerilerin de bulunması gerektiğini kabul ettirmiştir (Sezik, 2003; s. 71). Stephen Covey *Duygusal Zekâ* ile birlikte zekâyı dörde ayırmıştır. *Ruhsal Zekâ*, insanın manevi tarafına değinmektedir. *Zihinsel Zekâ*, öğrenme yetenekleri ve kabiliyetleri ifade etmektedir. *Bedensel Zekâ* ise motor hareketlerdeki beceriler olarak tanımlanmaktadır (Covey, 2005; Akt: Kavaklı, 2011; s. 73-89).

Zekâ yaklaşımları arasında en fazla tartışılan “Çoklu Zekâ” kuramıdır. Gardner “Çoklu Zekâ Kuramı”nı ortaya attığında, ilk önce “yedi zekâ alanının varlığından söz etmiştir. Daha sonra Gardner (1999), yazmış olduğu (Zekâlar Yeniden Şekillendi) adlı eserinde orijinal “yedi zekâlar” listesine bir “sekizinci” zekâ alanını daha eklemiştir. O halde, Gardner’ın ortaya atmış olduğu bu sekiz zekâ alanının isimleri şu şekilde sıralanabilir:

Sözel / Dilsel Zekâ

Mantıksal / Matematiksel Zekâ

Görsel / Uzasal Zekâ

Müziksel / Ritmik Zekâ

Bedensel / Kinestetik Zekâ

Sosyal / Bireylerarası Zekâ

İçsel / Özedönük Zekâ

Doğa / Doğacı Zekâ

Çoklu Zekâ anlayışının, bireyi ön plana çıkaran bir yaklaşım olduğu görülmektedir. İnsanda bulunan bu farklı zekâ türleri bireyin değişik alanlarda başarılı olmasını sağlamaktadır. Kişi birden fazla zekâ türüne sahip olabilmektedir. Tabi bu zekâ düzeyleri arasında farklılıklar gözlenebilmektedir. Birbirinden farklı olan zekâ düzeyleri bireyler arasında da değişiklikler göstermektedir. Eğitim öğretim sürecinde bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması, bireyin merkeze alınması gerekmektedir.

Zekâsı, bir birinin aynı olmayan insanların, hafıza yönüne de dikkat çekmek gerekmektedir. Hafıza zekâ ilişkisi beyinde gerçekleşen öğrenmenin yönlerini açıklamaktadır.

İnsan hafızasıyla yaşamakta, hayattan tat almaktadır. Dünden bugüne getirdiklerimiz hayata tutunmamızı sağlamaktadır. Yaşamın kendisi hafızadır. Tepkilerimiz hafızamızdaki birikimlerce yönlendirilmektedir. Aslında kişiliğimizi, değerlerimizi, kim olduğumuzu bile hatırladıklarımıza borçluyuz, bir bakıma aslında insan hafızadan ibarettir (Karaçay, 2010; s. 46).

Duyusal (anlık) bellek, çevreden gelen uyarıcıların duyu organlarını etkilemesi ve sinir sistemine iletilmesidir. Gelen uyarıcılar duyu organları aracılığı ile yani görme, duyma, dokunma, koku alma ve tatma ile alınmaktadır. Dikkat edilerek elde edilen ve algılanan girdiler daha gelişmiş işlemler için kısa süreli belleğe aktarılmaktadır (Subaşı, 2004; Shunk, 2009; Akt: Kırdök, 2014; s. 498).

Beyin, zekâ ve hafıza ile ilgili temel bilgileri irdelerken özellikle bireyler arası farklılıkların olduğu görülmektedir. İnsanın, duygularını, hayallerini, yetenek ve kabiliyetlerini bilmek, tanımak sosyal ilişki ve iletişimlerde; öğretmen-öğrenci ilişkisinde önemli görülmektedir. Kişilerin farklı taraflarını genel hatlarıyla irdelediğimizde, bireylerin farklılıklarının önemini açıklamaktadır.

Tanınmak ve tanımak insanlar arası iletişimin, sosyal paylaşımın olmazsa olmazıdır. Kişi psikolojik olarak da tanınmak ister. İnsanlarla iletişim kurarken, herhangi bir iş, ortaklık kurarken karşı tarafı tanımaya ihtiyaç duyar. Tanımda temel olarak fiziki özellikler değil, duygu ve düşünceler dikkate alınmaktadır. Tanımda sadece karşı tarafı değil kişinin kendi yetenek ve kabiliyetlerini bilmesi, tanınması da önemlidir. Tanınma ve tanınmanın en önemli olduğu yerlerin başında okul, yani eğitim öğretim kurumları gelmektedir. Eğitimde, rehberlik yoluyla öğrenciyi tanımının amacı; bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarmak ve her bireyin bu farklı özelliklerini oluşturan taraflarını sürekli ve bütün halinde gelişmesine yardım olanağı sağlamaktır (Yeşilyaprak, Güngör ve Kurç, 1996; Akt: Taner, 2005; s. 1).

Öğrenme, hayat boyu devam eden, gelişen, geliştiren üretkenliği olan bir süreçtir. Öğrenme bilginin kazanılması, sahip olunması demektir. Psikologlar öğrenmeyi sadece sözel bilgi olarak yani anladıklarımız ve söylediklerimiz olarak değil, alışkanlıklar, beceriler, tutumlar, bilinçli farkındalık gibi bilgi ve davranışları içine alacak biçimde daha farklı tanımlamaktadır. Öğrenme, motivasyon, algı, gelişim, kişilik ve sosyo-kültürel faktörler; insanlar arasındaki bireysel farklılıklar; eğitim ve akademik deneyim, pratik uygulama ve teknoloji kullanımı; dil, biliş, bilgi işleme süreci ve organizmanın karar verme faaliyetleri ile ilişkili bir süreçtir (Ed. Cangöz, 2011; s. 8, 9).

Öğrenmenin kalitesini artırmak, eğitiminin sürdürülebilirliğinin sağlanması için bilimsel çalışmalar yapılmakta, bilinen öğrenme yöntemleri geliştirilmekte, yeni yöntemler denenmektedir. Yeni yaklaşımları göz önüne aldığımızda öğrencinin merkezde olduğu görülmektedir. Yeni öğrenme yöntemleri ayrıca teknoloji ile de desteklenmektedir. Geleneksel öğrenme yaklaşımlarıyla birlikte, Aktif öğrenme, Çevrimiçi öğrenme, Harmanlaşmış öğrenme, Etkin öğrenme, Yapılandırıcı öğrenme yöntemleri eğitim-öğretim programlarında öğrenme yöntemi olarak kullanılmaktadır (Güneyli, 2007; Serin 2008; Kışoğlu, 2009; Eryılmaz, 2009; Çardak, 2012). Tabii bunların etkin kullanılması öğretmenin uzmanlığına, kullanma kabiliyetine göre değişmektedir. “Bir eğitim sisteminde öğrenme ve öğretme nasıl bir madalyonun ayrılmaz iki yüzü gibiyse, öğrenme yöntemleri ve öğretme yöntemleri için de durum aynıdır (Babadoğan 1996; Akt: Serin, 2008; s. 24).”

Günümüzde öğrenenin temel olarak kabul etmesi ve uygulaması beklenen yöntem, öğrenmeyi öğrenme yöntemidir. Bu strateji tüm öğrenme modelleri için geçerlidir. Kuru kuruya bilgiyi almak, ezberlemek boş ve gereksizdir. Öğrenmeyi öğrenenler ise bilginin gerçek sahibi ve kullanıcılarıdır. Ezber yöntemi dâhil bütün öğretim yöntemlerinde

öğretilenin hikmet boyutunu, arka planını, içeriğini, yer ve zaman faktörünü de dikkate alarak konular öğrenciye bir dantel gibi işlenmelidir. Öğrenmeyi öğrenen, bilgiye en kestirme yoldan ulaşmayı becerebilen, öğrendiklerini günlük hayatında en verimli şekilde kullanmasını sağlayabilen, toplumda meydana gelen değişimlere ayak uyduran ve aynı zamanda bu değişimlerin kaynağı olabilen; mevcut bilgileri kullanarak yeni durumlar için gerekli bilgiyi yeniden üretebilen kişidir. Öğrenmede kişinin niçin öğreneceği; plan ve ortam, öğrenmeye olan istek ve şevk çok önemlidir. Öğrenmek, kuru bilgiye sahip olmak değildir. Sırf depolama, yani niçin ve nasıl kullanılacağı bilinmeden bir depoya kaldırılan eşyalar gibi çürümeye bırakılacak bir eylem değildir. Öğrenmek, bilgiyi almak ve işlemek yani yeni fikirler, düşünceler üretebilmektir. Öğrenmek, bilgiyi doğru yerde arayıp bulmak, onun ne olduğunu düşünmek, ne işe yaradığını anlamak, nerede nasıl kullanılacağını kavramak, hangi bilgilerle birleşeceğini öngörebilmektir. Öğrenmek öğrendiğini yaşama, insanlara, çevreye aktarabilmektir (Ünal, 2012; s, 14-16).

Ezber yöntemi insanlığın kadim öğrenme yöntemlerinden biridir. Günümüzde gelişen teknoloji ve gelişen insanla birlikte öğrenme yöntemleri de değişmekte ve gelişmektedir. Bu gelişmeler karşısında özellikle son yirmi yıldır ezberle yönelik tartışmalar daha da artmıştır. Bu tartışmalara girmeden ezberle ilgili kavramları açıklamak yerinde olacaktır.

Ayverdi (2006), ezber kelimesinin etimolojisini, Farsça. ez “-den ve -ber” göğüs veya üst” ile ez-ber “göğüsten” yahut “üstten” olarak açıklamaktadır. Göğüs kelimesinin içinde barındırdığı bir anlam da kalptir. Kalbin duygusal tarafını dikkate aldığımızda gönülden istenen, arzulan bilgi anlamını çıkarmak mümkündür. Üst seviyede elde etme; herkesin yapamadığı gibi çağrışımlar da içermektedir.

İnsanlık tarihinin henüz yazıyla tanışmadığı dönemlerde kültür ve değerlerin aktarımında önemli bir yere sahip olan, sözlü edebiyat olarak da ifade edilen bilgi aktarımı ezber uygulamaları ile sağlanmıştır. Günümüzde hâlâ okuma bilmeyen milyonlarca insan hayatını sözlü olarak sürdürmektedir. “21. yüzyıl dünyasında 1 milyardan fazla kişi okuma-yazma bilmemekte; her yıl 100 milyondan fazla çocuk temel bir insanlık hakkı olan eğitimden ya da eğitim olanaklarından yararlanamamaktadır (unesco.org.tr). Bu bilgi bize insanların bilinçli ve ya bilinçsiz olarak ezber yöntemini kullandığını göstermektedir. Ezberi hayatımızdan çıkarmamız, eğitimin dışında bırakmamız mümkün görünmemektedir. İnsanın hafızasında olmayan bir şeyi kullanması mümkün değildir. Kalıcı belleğe kaydettiğimiz bilgiler düşünmemizi, fikir üretmemizi, hayata bağlanmamızı, insani ilişkilerimizi sürdürmemizi sağlamaktadır. Öz (2008) Amerika’da Alternatif Bir

Eğitim Modeli Olarak Kişi Merkezli Eğitim çalışmasında: Charlotte Mason'un "*Gramer aşamasında çocuklar, akustik, telaffuz, gramer, şiir, tarihi hikâyeler, edebiyat, çarpım tablosu, coğrafya, tarihler, olaylar, bitki ve hayvan sınıflandırmaları vs. ezber çalışmaları da yaparlar. Böylece, ileride derinlemesine öğrenecekleri şeylerin birçoğunun temelini ezberlemiş olurlar. Bu safha, genelde Latince veya Yunanca olmak üzere bir dil öğrenimini de içerir. Çocuklar öğrendikleri dilin kelimelerini ezberlerler.*" Ezberin hangi amaçla ve nasıl uygulandığını aktarmaktadır

PISA 2012 raporunda 65 ülke arasında okuma ve yazma alanlarında 4. matematik alanında ise 7. sırada yer alan ve genel olarak eğitimde ezber ve tekrara dayalı somut bilgiye önem verilen Japonya'nın başarı durumu dikkat çekmektedir. Japon eğitiminde sadece ezber ve tekrarın olduğu düşünülmemelidir. Ama önemli bir yere sahip olduğu bilinmelidir. Ezberin başarıyı engellediği tezinin geçersiz olduğu bu bilimsel veri ile ortaya konulmaktadır. (Türk, 2009).

Ezberleme meselesi, tüm öğrenim, öğretim ve çalışma süreçlerinde hem ilk, hem de son öge olarak yer alır. Her türlü bilginin kazanımı, elde edilmesi mutlaka ezberlemeyi gerektirir. Müzikte de güvenli bir şekilde ezbere çalmak, bir artistik performansın en önemli yönlerinden biridir. Kişi, çalacağı müziği tamamen ezbere bilmelidir ve bu da ancak belli bir süre dikkatli, sistematik çalışmayla mümkün olabilir. Ezberleme, bu noktaların ihtiyaç duyulduğunda otomatik olarak aktif hale gelen, hafızaya geri getirileceğinden emin olma meselesidir (Matthey; Bastien; Chaffin, Imreh and Crawford; Akt: Eroğlu 2010; s.11-12).

Sosyal bilimler arasında yer alan Din Bilgisi Derslerinde özellikle ezbere yer ayrılmaktadır. Dua ve sure ezberleri yer almaktadır. İslam tarihinde özellikle Kur'an'ı Kerim ezberi çok yaygındır. Tabi burada Kur'an'ı Kerim'in diğer yazılı metinlere göre daha kolay ezberleme ve hafızada tutma özelliği bulunmaktadır. Kur'an'ı Kerim ezberinde anlam boyutunun üzerinde yeterince durulmadığı görülmektedir. Her hangi bir alanda kuru kuruya bilgi almayı hedefleyip, bilgiye ezbere sahip olanlar, sadece onun hamallarıdır. Öğrenmeyi öğrenenler ise bilginin gerçek kullanıcılarıdır. Kur'an'ı Kerim öğreniminde kişinin önce okuması, sonra ezberlemesi, ezberlenenin ise anlaması ve uygulamaya konulması beklenmektedir. Özellikle ezberin esas alındığı öğretim yöntemlerinde öğretilenin hikmet boyutunu, arka planını, dua ise içeriğini, sure ve ayet ise yer ve zaman faktörünü dikkate alarak hayata aktarılması da Kur'an'ı Kerim öğrencisine bir dantel gibi işleyebilmelidir (Ünal, 2012; s.16).

Yapılan araştırmalar ezber yönteminin insan hayatında nasıl bir öneme sahip olduğu, sadece eğitim değil hayatın her alanında her meslekte bir yöntem olarak kullanıldığını ve

uygulandığını göstermektedir. Bu bağlamda ezber yönteminin öğrenci başarısının, eğitim ve yönetim faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliğinin artırılmasındaki yönünün ortaya çıkarılması faydalı olacaktır.

Araştırmamızda beyinin nasıl çalıştığını, zekâ ve hafızanın bilgiyi öğrenmede nasıl bir fonksiyona sahip olduğunu; öğrenmede bireysel farklılıklar ve öğrenmenin ne olduğuna dair genel tanım ve yorumlar aktarılmıştır. Bu genel bilgilere sahip olduktan sonra eğitimde ezber yöntemi ve eğitimde ezberin yeri, akademik ve sosyal hayatta ezberin kullanıldığı yerlere dair bilimsel çalışmalar açıklanmıştır. Ezber yöntemi ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Yapılan araştırmalar ezber yönteminin insan hayatında nasıl bir öneme sahip olduğu, sadece eğitim değil hayatın her alanında her meslekte bir yöntem olarak kullanıldığını ve uygulandığını göstermektedir. Bu bağlamda ezber yönteminin öğrenci başarısının, eğitim ve yönetim faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliğinin artırılmasındaki yönünün ortaya çıkarılması önemsenmektedir.

Bu çalışmada ezberin eğitimle ilgili boyutunu ele alıp eğitim ve öğretimdeki yeri, okul yöneticilerinin ve eğitimcilerin ezbere yaklaşımı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın, birey ve toplum hayatında; akademik ve sosyal başarıda fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın temel problemi eğitimde ezber yönteminin yeri, ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte kullanılması, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin ezber yöntemi ile ilgili görüşleri ortaya çıkarmaktır.

Araştırmanın amacı; okul idarecilerinin ve öğretmenlerin, ezber yöntemi ile ilgili düşüncelerini, ezber yöntemini nasıl uyguladıklarını ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırmada, tarama modeli kullanılmış olup, var olan durumun betimlenmesine çalışılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın evreni olarak İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde on yıl ve üzerinde görevde bulunan idareci ve öğretmenler olarak belirlenmiş ve bunlardan 46 kişi örneklem grubu olarak seçilmiştir.

Verileri toplama aracı

Araştırmanın verileri; alan yazın taraması ve yapılandırılmış görüşme uygulaması olmak üzere iki yolla toplanmıştır. Çalışma, evreni temsil edeceği varsayılan Gaziosmanpaşa ilçesinden gönüllü olarak seçilen örneklem grubunun görev yaptıkları okulda uygulanmıştır. Görüşmelerde önceden hazırlanmış 9 sorudan oluşan görüşme formları kullanılmış, verilen cevaplar yazıyla kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

1- Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının kaydı alınıp numaralandırmalar yapılmıştır.

2- Yönetici ve öğretmenlerin yaş ortalaması, görev süresi, cinsiyete ve okul türüne göre oranları çıkarılmıştır.

3- Görüşme kayıtları soru ve cevaplara göre maddeler halinde sınıflandırılmış; çözümlenerek sonuçlar analiz edilmiştir.

4- Sonuçlar araştırmanın amaçları doğrultusunda ortaya çıkarılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Uygulama sonucunda elde edilen verilerin işlenmesi çözümlenmeleri aşağıda verilmiştir. Elde edilen bulgulara ait değerlendirmeler genel amaçlar doğrultusunda yapılmıştır. Sonuçları ile araştırmanın amaçları karşılaştırılmış, değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Okullar

Çalışma grubunu oluşturan eğitimciler farklı okul türlerinden gönüllüler arasından seçilmiştir. Araştırmanın amacıyla ilgili daha farklı sonuçlara ulaşmak, fikir ve düşünceleri tespit etmek için değişik okul türleri tercih edilmiştir. Bu okulların tamamı İstanbul Gaziosmanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 8 farklı Resmi Devlet okullarıdır.

Katılımcıların Yaş, Görev Süresi ve Okul Türleri:

Cinsiyet Dağılımı

Tablo 1.

Kadın	23
Erkek	23
Toplam	46

Görev Süresi Dağılımı

Tablo 2.

20-25	13
15-20	11
10-15	22
Toplam	46

Görev Yapılan Okul Türü

Tablo 3.

Lise	25
Ortaokul	10
İlkokul	5
Lise/Ortaokul	6
Toplam	46

Araştırmaya dair bu veriler, örneklem grubu hakkında genel bir bilgi verilme amacıyla belirtilmiştir. Bulgular ve yorumlar soruların cevaplarına göre ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma Soruları ve Sorulara Verilen Cevaplar

Sorulara verilen cevaplar tablolar maddeler halinde sıralanmıştır. Sorular:

a-Ezberin eğitimde yeri var mıdır?

Tablo 4.

Evet, vardır.	30
Olması gerektiği yerde, kısmen vardır.	9
Hayır, yoktur.	5
Olmaması gerekir ama vardır.	1
Yapılandırmacı eğitim sisteminde uygun değildir.	1
Toplam	46

Katılımcıların büyük bir kısmının eğitimde ezberin yeri olduğunu kabul ettiği görülmektedir. Ezber yöntemini her konu veya ders için değil gerektiğinde ve doğru yerde kullanılması gerektiği de ayrıca belirtilmiştir. Eğitimcilerin bu yaklaşımı dikkat çekmektedir.

Bununla birlikte ezber yöntemine karşı, eğitimde yeri olmadığını düşünen eğitimcilerin görüşleri de dikkate alınmalıdır. Buna rağmen, çalışmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin geneli tarafından ezberin eğitimde yeri olduğu kabul görmektedir.

b-Ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi nedir?

Tablo 5.

Öğrenci başarısına pozitif etkisi vardır.	12
Derse, konuya ve kullanıldığı yere göre değişir.	8
Kısa süreli, geçici başarı sağlar.	12
Başarıya etkisi azdır.	3
Sınav sisteminde etkilidir.	3
Öğrenci başarısına etkisi yoktur.	7
Hafızayı güçlendirme açısından başarıya etkisi vardır.	1
Toplam	46

Ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi üzerinde eğitimcilerin farklı açılardan yaklaştığı görülmektedir. Öğrencinin kendisini geliştirebilmesi için belli bir bilgi düzeyine sahip olması gerektiği ve anlam üretme, mantıksal kavrama sayesinde sebep sonuç ilişkileri kurarak öğrenmeyi üst seviyeye çıkarabileceği anlaşılmaktadır. Özellikle matematik formüllerinin ezberlenmesi matematik öğrenmenin en önemli yollarından biri olduğu anlamı çıkmaktadır. Katılımcılar, ezberin sürekli değil gerektiğinde uygulanması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

c-Ezber yöntemi diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte nasıl kullanılabilir?**Tablo 6.**

Eşgüdümlü ve kısmi olarak kullanılabilir.	38
Birlikte kullanılamaz.	3
Soruya cevap vermeyen.	5
Toplam	46

Katılımcıların büyük bir kısmı (38 eğitimci) ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte, kısmi veya tam olarak kullanılabileceğini belirtmektedir. İşlenecek olan konunun kavramsal boyutunun önceden ezber yöntemiyle verilmesinin diğer yöntemlere zemin hazırlayacağı ifade edilmektedir. Aynı zamanda diğer yöntemleri destekleyici olarak da kullanılabilceği belirtilmiştir.

Bununla ilgili ortaya çıkan görüşler:

- Analitik düşünmede, benzerlik, farklılık; ilk ve tek olma durumlarında kullanılabilir.
- Periyodik cetvel; önemli tarihler uygulama yöntemiyle birleştirilerek kullanılabilir.
- Görsel hafıza ile birleştirildiğinde katkı sağlar.
- Öğrencinin başardığını hissetmesinde motive edici olarak kullanılabilir.
- Diğer öğrenme yöntemleriyle öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesinde kullanılabilir.
- Çağrışım yöntemiyle kullanılabilir.
- Boşluk doldurma ve eşleştirmede kullanılabilir.
- Anlama ve kavrama ile birlikte kullanılabilir.
- Diğer yöntemlerle eşgüdümlü (aynı anda) kullanılabilir.
- Tamamlayıcı, destekleyici olarak, konuların özümsemesinde kullanılabilir.
- Geçmişle geleceği kıyas ederek, problem çözerken kullanılabilir.
- Formüllerin ve tanımların öğrenilmesinde pekiştiren olarak kullanılabilir.
- Dinleme-konuşma-oyun ile harmanlanabilir.
- Soru-cevap yöntemi ile birlikte kullanılabilir.
- Ezber, tekrar, çağrışım ve gruplandırma yöntemiyle kullanılabilir.

Ezberin, öğrenciye başardığını hissettirmesinden dolayı motive edici tarafı bulunmaktadır. Diğer eğitim yöntemleriyle eşgüdümlü, belli aralık ve zamanlarda veya destekleyici yöntem olarak kullanılabilceği anlaşılmaktadır. Katılımcıların yanıtlarından hareketle ezberin, konuların özümsemesinde, soru cevap, gruplandırma, görsel

sunumlarla, dinleyerek, analitik düşünme yöntemleriyle rahatlıkla kullanılabilen bir yöntem olduğu görülmektedir.

d-Ezber yöntemi hangi derslerde daha çok kullanılmaktadır?

Tablo 7.

Sözel derslerde daha çok kullanılmaktadır.	30
Özellikle sözel alanlar olmak üzere tüm derslerde kullanılmaktadır.	16
Toplam	46

Katılımcıların tamamı tarafından, ezber yönteminin sözel derslerde daha çok olmak üzere tüm derslerde kullanıldığı ifade edilmiştir. Özellikle, kelime öğrenme, tanımlar, önemli isimler, tarihler, sayısal teoremler ve formüller için çok sık kullanıldığı ifade edilmiştir. Yetenek derslerinde ise gerekemeyebileceği belirtilmiştir.

Ezber yönteminin kullanıldığı dersler olarak:

- Müzik (nota ve şarkıların ezberlenmesi)
- Türkçe (şiir; tanzimat, milli edebiyat vb. dönem adları; cümle öğeleri;)
- Sosyal Bilgiler (kita, bölge adları; önemli tarihler)
- Tarih (önemli tarihler, tarihi şahsiyetler ve yer adları)
- Kur'an'ı Kerim (sûre ve dua)
- Arapça (kelime öğrenme); İngilizce (kelime öğrenme)
- Matematik (formüller)
- Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi (tanımlar, dua)
- Biyoloji (tanımlar, formüller); Fen Bilgisi (formüller ve tanımlar)
- Kimya (deney malzeme isimleri, periyodik cetvel, formüller); Fizik (tanımlar, formüller)
- Dil Anlatım ve Edebiyat (önemli yazar ve kitaplar, cümle bilgisi ve tanımlar)
- Coğrafya (yer adları ve tanımlar)
- Hadis (metin ezberleme ve tanımlar)
- Fıkıh (kâide, kural ezberleme ve tanımlar)
- Tefsir (ayet ezberleme ve tanımlar); Kelam (tanımlar)

- Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji (tanımlar, önemli düşünür isimleri ve dönemler)
- Sağlık Bilgisi (tanımlar, tıbbi terimler)

Yukarıda görüldüğü gibi, ezber, az veya çok, sürekli veya bazen olsa da tüm derslerde uygulanmaktadır. Elde edilen verilerden ezberin, her dersin tamamında değil ama belli bir kısmında bir öğretme ve öğrenme yöntemi olarak kullanıldığı görülmektedir.

e-Ezber yöntemini ne sıklıkta ve hangi alanlarda kullanmaktasınız?

Tablo 8.

Okulda daha sık kullananlar.	27
Sosyal hayatta daha sık kullananlar	8
Günlük ve okulda ihtiyaca göre kullananlar.	11
Toplam	46

Araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin tamamı ezber yöntemini günlük hayatta ve okulda, yeri, zamanı, uygun konu ve alanlara göre kullandıklarını ifade etmektedir. Mesleki açıdan bakıldığında katılımcıların ezber yöntemini, eğitim öğretimde daha sık kullandığı, günlük hayatta ise gerektiğinde başvurulan bir yöntem olduğu görülmektedir. Katılımcıların ezber yöntemini kullandıkları alanlar:

- Formülleri ezberlemek ve ezberletmek
- Çarpım tablosu
- Kronolojik olaylar ve tarihlerin öğrenilmesinde
- Yeni konu anlatmaya başlanıldığında, konunun temel tanımlarının bilinmesi için
- Şiir ezberlemek ve ezberletmek
- Dua öğrenmek ve öğretmek; Ayet ve hadis ezberlemek
- Dil öğreniminde ve öğretiminde, kelime ezberi
- Uygulamaları derslerde kavramların öğrenilmesinde ve öğretilmesinde
- Günlük yaşamda, Pazar ve alır verişe giderken
- Tarih ve yer adlarını öğrenmek
- Kişi adları, öğrenci isimlerini öğrenmek

- Cümlelerin öğelerini öğretirken
- Tıbbi terimlerin tanımlarında
- Sınavlarda maddelere dayalı konularda
- Adres alırken; semt otobüslerinin numarası
- Telefon numarası/Araç Plakası; TC vatandaşlık numarası; Kan Grubu
- Toplantılarda şiir okurken
- Konuşma yaparken

İnsanın olduğu her yerde formal veya in formal eğitim; eğitimin olduğu her yerde ezberin olduğu görülmektedir. Ezberin kullanılması kimi zaman belli alanlarda daha fazla yoğunlaşsa da hayatımızın bir parçası olduğu ortaya çıkmaktadır

f- Ezber ve ezbercilik arasındaki fark nedir?

Tablo 9.

Ezber ve ezbercilik arasında fark vardır.	40
Ezber ve ezbercilik arasında fark yoktur.	3
Her ikisinin de eğitimde yeri olmamalıdır.	1
Soruyu cevapsız bırakan.	2
Toplam	46

Bu soruyla ilgili katılımcıların genelinin “*ezber ve ezbercilik*” arasındaki temel farkı, ayırt ettiği tespit edilmiştir. Ezber ve ezbercilik hakkında temel düşünceler:

Ezber: Ezber bir yöntemdir, konunun ve olayın mantığını kavramaktır. Ezber, bir yol açıcudur, öğrenmenin ilk adımıdır. Sürekli değil gerektiği zaman kullanılır ve bireycidir; içinde kendi iraden vardır. Ezberde, öğrenme daha yüksek düzeydedir. Bunu sonradan yoruma ve uygulamaya dönüştürme, özümseme ve anlama vardır. Akıl yürütme süreçlerine yer verilmekte, neden sonuç ilişkisi kurulmaktadır. Öğrenmeyi pekiştirir ve kalıcıdır. Ezber, eğitimde olması gereken bir yöntemdir.

Ezbercilik: Ezbercilik bir yaklaşım ve anlayış tarzıdır. Sürekli, her gördüğünü ve duyduğunu, verilen olduğu gibi, anlamadan, düşünmeden kabul etmektir; bütün kişilere dayatma mantığı vardır. Başkasına ait bilgiyi sürekli tekrarlamaktır. Moda moda alma ve sabit kalma vardır, yoruma açık değildir. Akıl yürütme süreçlerini içermemektedir. Geçici olarak hafızaya almaktır ve zararlıdır; bilgi bir süre sonra unutulmaktadır. Başarının sürekli olmasının önündeki engeldir. Ezbercilik eğitimde olmamalıdır.

Eğitimcilerin, ezber ve ezbercilikle ilgili tanımlarına bakıldığında ezber yöntemine değil ezberciliğe karşı oldukları açıkça anlaşılmaktadır.

g- Ezber yöntemi nasıl uygulanabilir?

Tablo 10.

Ezber yöntemini uyguladığını ifade eden.	43
Uygulanabilir bir yanının olmadığını ifade eden.	1
Soruyu cevapsız bırakan.	2
Toplam	46

Katılımcıların mesleki ve kişisel tecrübelerine dayanarak bu soruya cevap verdiği görülmüştür. Eğitimcilerin farklı ezber yöntemleri belirledikleri, değişik yöntemler kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar:

- Ezberin yapılabilmesi, kalıcı olabilmesi için belli aralıklarla tekrar edilmelidir.
- Ezberlenecek metin, kavram, formüller gruplandırılarak aşamalı olarak uygulanabilir.
- Soru cevap yöntemiyle uygulanıp, analitik düşünme yöntemiyle desteklenebilir.
- Önce anlamaya çalışıp, sonra ezber uygulanabilir.
- Öğretim aşamalarında, çağrışım yoluyla uygulanabilir. Anlayarak uygulanabilir.
- Görsel materyallere birlikte desteklenebilir.
- Kısa özetlerle genel kavranması için uygulanabilir.
- Şifreleme-kodlama ile uygulanabilir. Sert ünsüzler (fıstıkçı şahap) gibi, isimlerin baş harflerinden oluşturulan anlamlı bir kelime türeterek. Mısırda kurulan Türk İslam Devletleri: TEMA (Tolunoğullar, Eyyubiler, Memlukler, Akşitler)
- Dinleyerek uygulanabilir. (sürekli aynı şiiri dinlemek)
- Diğer eğitim yöntemleriyle harmanlayarak uygulanabilir. Öğretmenin kişisel tavır ve öğrencinin hazırbulunuşluğu dikkate alınarak yapılabilir.
- Çağrışım, bilinenden bilinmeyene varım şeklinde uygulanabilir.
- Beynin hatırlama, akılda tutma yönlerini geliştirerek uygulanabilir.
- Sistemli ve düzenli bir çalışmayla uygulanabilir.

- Ezber yaparken yorumlama ve muhakeme yoluna gidilerek öğrenme üst düzeye çıkartılabilir.
- Ezberlenen bilgi uygulamaya konularak kalıcı hale getirilmeli.
- Sık soru çözerek ezberleme yapılabilir. Formüller şifrelenerek ezberlenebilir.
- Verilen cevaplar gözden geçirildiğinde, ezberin uygulamaya dönük olması gerektiği anlaşılmaktadır.

h- Ezber yöntemi mesleki hayatınızda size nasıl katkı sağlamaktadır?

Tablo 11.

Mesleki hayatında katkı sağladığını söyleyenler.	36
Mesleki hayatımda hiç katkısı yoktur.	7
Daha çok öğrenciye katkı sağlamaktadır.	3
Toplam	46

Araştırmamıza katılan yönetici ve öğretmenlerin çoğunluğu mesleki hayatlarında, gerek idareci gerekse öğretmen olarak zaman zaman ezberde başvurduklarını belirtmiştir. Eğitimciler, mesleki hayatlarında ezberden faydalandıkları şu şekilde ifade etmiştir:

- Şiir, özlü söz, mani gibi türleri daha rahat kullanılmasını sağlamaktadır.
- Ders anlatırken, kitaptan, notlardan bakmak yerine ezberdeki bilgi kullanıldığında sınıf içi etkinlik artmakta, öğrencinin dikkatinin dağılmasını engellemektedir.
- Ezberlenen, hadis, ayet, beyitler ve özlü sözleri derste kullanarak öğrencilerin motive edilmesi sağlanmaktadır.
- Ders notu tutturmada, anlatırken kolaylık ve pratik fayda sağlamaktadır.
- Bilgi her an kullanılabilir. Ezberde olan bilgi güven sağlamaktadır.
- Ezber, ders anlatırken zaman kazandırmaktadır.
- Yeni bir bilgiye ulaşmak istediğimde ezberdeki bilgi, bilgiye erişimi kolaylaştırmaktadır.
- Ezberdeki bilgiden bir bilgisayar gibi fayda sağlanmaktadır.
- Ezberdeki bilgi kullanılarak bilginin kalıcılığı sağlanmaktadır.
- Elektronik ve teknik malzeme adlarını hatırlanmak için faydalı olmaktadır.
- Öğretmene hız kazandırmakta, öğrenci üzerinde etkili hale getirmektedir.
- Mesleki başarıyı artırmak için fayda sağlamaktadır.

- Kavramlar arasında ilişki kurulduğunda fayda sağlamaktadır.
- Çarpım tablosunu sürekli kullanılmaktadır. Sınavlarda fayda sağlamaktadır.
- Arapça ve İngilizce öğretiminde kelime hazinesini geliştirmek ve öğrenciye daha rahat ders anlatmayı kolaylaştırmaktadır.
- Amir, öğrenci, öğretmen, hizmetli, idareci vb. kişilerin isimlerini hatırlamada fayda sağlamaktadır.
- Dua öğretirken, ezberden okumak daha etkili öğrenme sağlamaktadır.
- Bilgi dağarcığının gelişmesini, hafızanın kuvvetlenmesini sağlamaktadır.

i- Ezberin, sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağladığını düşünüyor musunuz?

Tablo 12.

Sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağlar.	28
Sosyal alanda değil akademik alanda fayda sağlar.	4
Sosyal ve akademik hayatta “bazen” katkı sağlar.	4
Sosyal ve akademik hayatta “çok az” katkı sağlar.	2
Kısa vadede fayda sağlar uzun vadede değil.	2
Bu eğitim sisteminde fayda sağlar.	1
Sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağlamaz.	5
Toplam	46

Görüşmeye katılan örneklem grubunun yarısından fazlası (28 eğitimci) bu soruya olumlu cevap vermiştir. Bununla ilgili farklı görüşler de ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, ezberin bir yöntem olarak kullanılabilirliğini alandan ve uygulayıcılardan hareket ederek ortaya çıkarmaktır. Ezber, yukarıda da ifade edildiği gibi bireyseldir. Dolayısıyla her insan farklı düzeyde farklı şekilde kullanmakta ve istifade etmektedir. Çalışmaya katılan eğitimciler tarafından verilen cevaplara baktığımızda bu durum daha iyi görülmektedir. Örneklem grubunun yaklaşımı dikkate alındığında ezberin, sosyal ve akademik hayatta bireye ve duruma göre çok veya az katkısının olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgulardan, ilgili literatür ışığında tartışılarak önemli sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Ezber yönteminin eğitimde yerinin olduğu, okul yönetici ve öğretmenlerin önemli bir bölümü tarafından kabul edildiği görülmüştür.

2- Ezber ile ilgili olumsuz görüş ifade eden eğitimcilerin az olduğu tespit edilmiştir; bu görüşlerin de ezberle ilgili önyargılardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

3- Ezber yönteminin öğrenci başarısına katkısının bulunduğu; gerektiğinde, kullanıldığı yere, derse ve konuya göre etkisinin pozitif yönde olduğu anlaşılmıştır.

4- Araştırma, ezberin hafızayı geliştirici ve beynin aktif olmasında etkili olduğunu göstermiştir.

5- Ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleriyle birlikte eş güdümlü, kısmi veya tam, diğer yöntemleri destekleyici olarak kullanılabilmesi, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu tarafından uygulandığı ve uygun gördüğü tespit edilmiştir. Özellikle, analitik düşünme, görsel, çağrışım, kıyaslama, oyunla harmanlama, soru-cevap, gruplandırma yöntemiyle, pekiştiren olarak kullanılabilmesi anlaşılmıştır.

6- Ezber yönteminin sözel dersler ağırlıkta; tüm derslerde kullanıldığı anlaşılmıştır.

7- Ezber yöntemi özellikle, çarpım tablosu, tiyatro, müzik, şiir, önemli tarihler, önemli isimler, formüller, yabancı dil öğrenmede kelime, tıbbi terimler, yer adları, dua, ibadet gibi konularda kullanıldığı görülmüştür.

8- Bitki ve hayvanların sınıflandırılmasında ezberin kullanılabilmesi ortaya çıkmıştır.

9- Ezber yönteminin eğitimciler tarafından günlük hayatta ve okulda, yeri, zamanı, uygun konu ve alanlara göre sürekli veya kısmi olarak kullandıkları anlaşılmıştır. Özellikle formüller, kronolojik olaylar, şarkı, türkü, şiir, dua, yabancı dil öğrenimi, öğrenci ismi; telefon numarası, kan grubu, araç plakası, vatandaşlık numarası vb. alanlarda ihtiyaç duyulduğunda kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

10- Ezber ve ezbercilik arasındaki temel farkın, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu tarafından doğru olarak bilindiği anlaşılmıştır.

11- Ezberin, eğitimde olması gereken bir yöntem olduğu, ezberciliğin ise kesinlikle eğitimde yeri olmaması gerektiği anlaşılmıştır.

12- Ezbercilik anlayışıyla yapılan öğrenmenin geçici başarı sağladığı, başarının kısa süreli olduğu için süreç içinde öğrenciye olumsuz etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

13- Ezber yönteminin öğrenilenlerin kalıcılığı açısından, belli aralıklarla tekrar edilmesi gerektiği; gruplandırılarak yapılabileceği, şifreleme, kodlama, dinleyerek, kişinin hazırbuluşluğunu da dikkate alarak, sistemli ve düzenli çalışmayla, yorumlama ve muhakeme yoluna gidilerek uygulanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

14- Diğer yöntemlerde olduğu gibi ezber yönteminde de bireysel özelliklerin, zekâ

düzeylerinin, psikolojik ve sosyal durumlarının göz önünde bulundurulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

15- Ezber yönteminin eğitimcilerle günlük ve akademik hayatta, motive edici ve özgüven verici olarak, derslerde anlatma ve not tutturmada, öğrenci üzerinde etkili olma, insanlar arası münasebetlerde (amir, memur, hizmetli, öğrenci, veli adlarını bilmek vb.), ibadet yaparken, konuşma yaparken katkısı olduğu anlaşılmıştır.

16- Ezberlenen bilginin uygulamaya dönük olmasının kalıcılığını önemli oranda artırdığı anlaşılmıştır.

17-Araştırmaya katılan eğitimcilerin önemli bir bölümü tarafından ezberin, sosyal ve akademik hayatta fayda sağladığının düşünüldüğü görülmüştür.

Bu araştırmada ulaşılmış olan tüm sonuçlar göz önüne alındığında, ezber yönteminin yönetici ve öğretmenler tarafından hem sosyal hem de akademik olarak önemli ölçüde kabul gördüğü ve eğitimde yerinin olduğu genel sonucuna varılabilir. Elde edilen bu genel sonuç, ezber yönteminin eğitimde yeri olduğunu ve farklı yöntemlerle kullanılabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca ülkemizde ezberin eğitimdeki yerine dair ilk çalışma olan bu araştırma, elde edilmiş veriler, tüm sonuç ve değerlendirmeler ileride yapılabilecek olan araştırmalara da kaynak olabilecek niteliktedir.

Öneriler ve tavsiyeler

1- Eğitimciler, eğitim ve öğretimde yeri, zamanı, dersi ve konusuna göre ezber yöntemine yer vermelidirler.

2- Eğitimciler, ezber yöntemine ön yargıyla yaklaşmamalı, sosyal ve günlük hayatta uygulanabilirlik taraflarını dikkate almalıdırlar.

3- Eğitimciler, öğrencilere ezber yönteminin nasıl uygulanabileceğini, nerelerde, ne zaman kullanılabileceğini öğretmelidirler.

4- Öğrenciler, başarılarının artması için bir yöntem olarak ezberi öğrenmeli ihtiyaç duyduklarında uygulamalıdır.

5- Ezber yapılan bilgi, anlamaya dönüştürmeli, sebep-sonuç ilişkisi kurulmalı ve mantıksal temellere dayandırılmalıdır.

6- Öğrencilere, matematik, fizik, kimya, geometri gibi sayısal alanlarda teoremler ve formüller ezberletilerek sayısal başarı düzeyleri artırılmalıdır.

7- Ezber, hafızayı güçlendirme ve zekâyı geliştirmek için eğitimciler tarafından öğrencilere tavsiye edilmelidir.

8- Beynin farklı bellek noktalarını harekete geçirmek ve geliştirmek için ezber uygulamaları artırılmalıdır.

9- Öğrencilere, ezber ve ezbercilik arasındaki fark öğretilmelidir.

10- Diğer yöntemlerle yeri ve zamanına göre eş güdümlü veya kısmi olarak kullanılmalıdır.

11- Ezber yöntemi, diğer yöntemleri destekleyici ve pekiştiren olarak kullanılmalıdır.

12- Ezberin öğrenciyi başardığını hissettirmesinden dolayı motive edici bir yönünün olduğu bilinmelidir.

13- Ezberde, bireysel farklılıklar vardır. Kişi merkezli uygulama olduğu unutulmamalıdır.

14- Ezber yapılmadan önce alan veya konu ile ilgili genel bilgilere sahip olunmalıdır.

15- Ezber yöntemi sosyal bilimlerde, dil öğreniminde, uygulamaya dayalı olarak kullanıldığında başarıyı artırdığının eğitimcilere ve öğrencilere aktarılmalıdır.

16- Salon konuşmaları ve sahne performanslarını artırmak, etkili sunum yapmak için şiir, beyit, güzel söz, ayet, hadis, fıkra, vb. ezberler yapılmalıdır.

17- Ezberlenecek metin, kavram veya formüller gruplandırılarak ve belli aralıklarla tekrar edilerek uygulanmalıdır.

18- Ezber yaparken, öğreticinin kişisel tavrı ve öğrencinin durumu dikkate alınmalıdır.

19- Ezber yöntemi öyküleme ve gruplama yöntemiyle kullanılabilir.

20- Ezberle öğrenirken bilinenden bilinmeyene varım şekli uygulanabilir.

21- Ezber yaparak, beynin hatırlama ve akılda tutma yöntemleri geliştirilebilir.

22- Yorumlama ve muhakeme yoluna gidilerek öğrenme en üst düzeye çıkarılmalıdır.

23- Etkili ders anlatımında ezberden faydalanılabilir.

24- Ezberlenecek bilginin değeri olmalıdır.

25- Ezber yaparken tüm zihinsel faaliyetlerin aktif hale getirildiği ciddi bir öğrenme yöntemi olduğu bilinmeli ve dikkate alınmalıdır.

26- Daha etkili ezber öğrenimi için göz (görsel zekâ), kulak (işitsel zekâ) konuşma (dilsel zekâ) birlikte kullanılmalıdır.

27- Ezber yaparken, öğrenilen kısım veya bölüm yazıldığında daha kalıcı sonuçlara ulaşılabilir.

Kaynakça

- AYVERDİ, İlhan. (2006). Misalli Büyük Türkçe Sözlük (Kubbealtı Lügatı). Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.
- EROĞUL, Rezan Çeçen. YURTAL, Filiz. KIRDÖK, Oğuzhan. (2014). Eğitim Psikolojisi El Kitabı. Ankara, Mentis Yayıncılık.
- EROĞLU, Özgür. (2010). Müzik Eğitiminde Anabilim Dalı Öğrencilerinden Piyano Eserlerinde Ezbere Çalma Başarılarında Analitik Ezberleme Yaklaşımının Etkililiği. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- GÜNEYLİ, Ahmet. (2007). Etkin Öğrenme Yaklaşımının Anadili Eğitiminde Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dil Bilim Anabilim Dalı, Ankara.
- KARAÇAY, Bahri. (2010). Beyin, Hafıza ve Hafızanın Genleri. Bilim Teknik Dergisi Ağustos, İstanbul.
- KAVAKLI, A. Erkan. SAYGILI, Sefa. AKBEN, Ali. (2011). Dehanı Keşfet Zekânı ve Hafızanı Geliştir. İstanbul, Hayat Yayınları
- SEZİK, Nejat. (2003). Sınırsız Beyin Gücü. İstanbul, Hayat Yayınları
- ÖZTÜRKMEN, Bülent. (2006). Ortaöğretim Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Kuramına Göre Zekâ Alanlarıyla Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Gaziantep Örneği. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep.
- ÖZ, Muhammet. (2008). Amerika’da Alternatif Bir Eğitim Modeli Olarak Kişi Merkezli Eğitim. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul.

PİSA, 2012. PİSA Türkiye Resmi Web sitesi. <http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/pisa2012-ulusal-on-raporu>. 14 OCAK 2014'te alınmıştır.

SÜNGÜ, Arife, 2009. İbn Haldun'un Eğitim Felsefesi. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.

Haziran 2012, Sayı 258, Ankara.

TANER, Gülin. (2005). Bireyi Tanıma Tekniklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Selçuk Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitim Anabilim Dalı, Konya.

TERRY, Scott W. Çev. Ed. CANGÖZ, Banu. (2011). Öğrenme ve Bellek Temel İlkeler, Süreçler ve İşlemler. Ankara: Anı Yayıncılık.

TDK. (2012). <http://tdkterim.gov.tr/bts/>, 31Aralık 2012'de alınmıştır.

ÜSTÜNOĞLU, Evrim. (2007). Beyin Temelli Öğretime Eleştirel Bir Yaklaşım. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt/7, Sayı/2, Eskişehir.

ÜNAL, Mehmet. (2012). Kur'an'ı Öğrenmeyi-Öğretmeyi Öğrenme Üzerine. Diyanet

UNESCO. (2013). <http://www.unesco.org.tr/?page=3:0:2:english>, 16 Nisan 2013'te alınmıştır.